

AZ ÓRANGYAL

Halk, liliomos gyerekszoba. Az ágyacskában épp jóízű álomba merül egy fiúcska, elmulasztva esti imáját. A szoba sarkában röstelkedve, tenyerébe temetve szégyenpírban égő arcát, tanácstalanul áll az őrangyal.

A fiúcska megint bünt bűnre halmozott egész nap: torkoskodott a befőttesüvegekből, görnyedten járt, nem figyelt, és futkározott. Az angyal hasztalan vette körül szárnyainak könyörgő fuvallatával, hasztalan suttogott fülébe útmutatásokat a tiszta és erényes életről. Görnyedésből görnyedésbe, futkározásból futkározásba, térdfelverésből ruhaszagatásba bukdácsolt újra meg újra a kis szerencsétlen. Semmi nem tarthatta vissza. Nem hatott a figyelmeztetés, hogy apus soha nem tesz ilyet, sem a hivatkozás Piotrus Pokrowskira, a kis hősré, sem szelíd énekek dúdolása – sőt, a kerületben közismert púpos varga szakadékba taszítása sem, aminek meg kellett volna szabadítania a fiúcskát a rossz példa befolyásától.

Ott állt az angyal tehetetlenül. Íme, az őrangyalok megengedett eszközei mind csődöt mondtak. A jóság, nyájasság, szelíd rábeszélés, csillapítás... mind hiába. Íme, itt fekszik, megmakacsolva magát vétkeiben és kevélységében – nem imádkozott, süket a jó szóra, s álomba szenderülve bizonyára azon töri a fejét, hogyan fog holnap újra görnyedten járni.

Hirtelen túláradt az angyal szívében a keserűség. Hogyhogy? Vajon a Törvény a maga nemes fenségében nem ér semmit egyetlen poronty akaratával szemben? Hirtelen fölcsapott benne a Törvény iránti rajongás hulláma, s megindította a rossz iránti undor egyenletes hullámát. Eljött ama pillanat, mikor a szolga kicsiny szíve forróbb szeretettel dobbant meg az Ügy iránt, mint az Ügy nagy szíve maga. A Törvény iránti szeretetből megszegni a Törvényt! Ez az igazi önfeláldozás.

Elrántotta homlokáról a kezét, halkan odalépett az ágyacskához, s a fiúcskát teljes erejéből fültövön vágta.

Az ijedten pattant fel; az ütés hatására gyorsan ledarálta az imát, majd érthetetlen mormolás közepette lefeküdt újra, és elaludt.

Az angyal remegve és boldogan, hosszan, mozdulatlanul bámult az éjszakába.

Üdítő, friss reggel virradt fel másnap. Az álom eltörölte a fiúcskában az előző este emlékét. Behozták a reggelijét. Megint nem akarta meginni a tejet. Mindig rosszul lett tőle. De hirtelen célirányos rúgást érzett. Megértette. Szótlatlanul kiitta a tejet.

Elbúcsúzott anyuskájától, s elindult az iskolába. Szép rendesen ment végig az utcákon, nem ácsorgott, nem nézelődött közben. Résen volt. De még nem volt egészen biztos a dolgában. Mikor az üres fasorba ért, körülnézett, s villámgyorsan összegörnyedt. Egy erős kupán vágás nyomban rendre utasította. Nem lehetett kétsége: az őrangyal verte fejbe.

A jó szellem rájött az új módszer ízére: kápráztató könnyedséggel tudta elérni mindazt, ami azelőtt rengeteg jóakarattal és türelemmel is elérhetetlen volt. Csakhamar fölfedezte, hogy módszerét tovább tökéletesítheti: különféle ütésfajtákat dolgozhat ki, differenciálhatja őket, s ez olyasféle élvezetet nyújt, mint amit egy ájtatos kántor érezhet, ha ügyesen nyomogatja az orgona különféle billentyűit. Tehát: az ebéd végig-nem-evéséért farba rúgás, görnyedt járásért kupán vágás, imamulasztásért nyakleves, futkározásért és izzadásért horogütés, pocsolyába lépésért csavart horogütés, lármázásért apus munkája közben fültövön vágás, és a többi.

Ez a módszer szemmel láthatólag nagyszerű eredményre vezetett. Már nem kergette esténként a megaláztatás érzése sarokba az őrangyalt, hogy ott arcát tenyerébe rejtve szégyenkezzék. Épp ellenkezőleg: kényelmesen letelepedett, s jobb kezét dörzsölgetve, vagy ujjaival dobolva az asztallapon, elégedetten felügyelt az ima szófogadó, folyamatos elmondására. Sőt néha már-már el is unta magát, s ilyenkor

kettőzött éberséggel ügyelt a fiú minden rebbenésére, égve a vágytól, hogy egyetlen, mesterien irányított ütéssel figyelmeztethesse: a jó uralkodik a rossz felett.

Sőt az is előfordult egynehányszor, hogy amikor a fiúcska nem adott rá semmi okot, akkor is lelecsapott rá a fenyegető kéz. Vagyis az angyal már csak úgy, a biztonság okáért is verte, hogy ki ne jöjjön a gyakorlatból.

A fiúcska nagyon megjavult. Nem futkározott, nem járt görnyedten, nem lármázott, rendszeresen imádkozott, mindent szépen megevett. Külsőleg is megváltozott: minthogy mindig végigette az ebédet, s rengeteg tejet ivott – a szülők ugyanis, látva, hogy mindig kiissza az egész pohárral azt hitték, hogy megszerette a tejet, s újra meg újra utánaöltöttek –, nagyon meghízott és megsápadt. Miután valamennyi szokásos gyerekbűnről lemondott, tömérdek szabad ideje maradt, s megtanulta, hogy a belső életre összpontosítsa erőit. Megkomolyodott. Figyelni kezdte környezetét. Érdeklődése azután a vegytan felé fordult.

Mikor kint ült a parkban egy padon, kövéren és nyugodtan, rejtélyesen magába zárkózva (meg se próbált futkározni, mert tudta, hogy nyomban lesújt rá az őrangyal ökle), míg más gyerekek vidáman kergetőztek a gyepen, ő többnyire a tankönyve fölé hajolt, s a molekulák titokzatos világába merült. Egy makacs, melyen rejlő gondolat szántotta fel gyermeki homlokát.

Már kezdett csodagyerek híre lenni, s nagyon örült mindenki. Ő pedig kitartóan dolgozott. Apuskája kis műhelyt rendezett be neki, s szerény anyagi eszközöket is biztosított számára.

Telt-múlt az idő. Egyszer egy éjszaka hatalmas tűzoszlop lövellt a város fölé, s fűlsiketítő robbanás rázkódtatta meg az épületeket. A fiúcska szülőháza repült levegőbe – egy háztartási trotilból amatőr eszközökkel, de csodálatra méltó tehetséggel előállított akna robbantotta fel. A fiúcska a mezőkön át, sietve távozott a tett színhelyéről. Hátán előre összecsomagolt hátizsák, némi élelemmel és pénzzel, zsebében hajójegy Dél-Amerikába.

Az őrangyal loholt utána árkon-bokron át, hogy legalább egy horogütéssel büntesse.

Kerényi Grácia fordítása